

M SVERIGES VÄGTIPS

NL

Nederländerna

Sevärda stopp från norr till söder

Amsterdam

Groningen

Genom västra Nederländerna längs Nordsjön

Kör tyska A1/A28 från Bremen. Pausa i charmiga **Nieuweschans**. Stadsmuren i **Winschoten** pryds av tre väderkvarnar. Vallgravsombördad borg i **Slochteren**.

Groningen sjuder av liv. Vid torget Martinikyran med sitt höga torn, och Goudkantoor från 1600-talet. Groninger museum är sevärt.

Kör norrut till **Appingedam** och **Delfzijl**. Sedan västerut till **Uithuizen**. Fina trädgårdar runt 1700-talsslottet Menkemaborg.

Väster om **Warffum** ligger **Pieterburen**. Här tar man hand om sjuka eller skadade sälar tills de har tillfrisknat och kan släppas ut i havet. Fortsätt till trivsamma **Dokkum**.

I **Leeuwarden** ser man våghuset Oude Waag från 1598 och lutande tornet Oldehove. Fries Museum berättar om friserna – och om legendariska spionen Mata Hari. Vattenvägar förbinder Leeuwarden med tio andra städer. Under kalla vintrar anordnas en tjuo mil lång skridskotävling mellan dem.

Sommartid fylls hamnen i **Sneek** av segelskutor. Se vattenporten med sitt fällgaller. Kör sedan en runda söderut, förbi **Woudsend** och idyllerna **Sloten** och **Balk** till **Stavoren**. I **Hindeloopen** tillverkas målade möbler i allmogestil. I Workum, se stadshuset och gamla våghuset, numera museum. Presentshoppa i keramikstaden Makkum. Fridfulla kanaler och fina miljöer i Bolsward.

Franeke ligger väster om Leeuwarden. Eise-Isingas planetarium är världens äldsta. Färjor till de friska öarna avgår från charmiga **Harlingen**.

På väg till ostmarknaden i Alkmaar.

Vägbanken **Afsluitdijk** gjorde havsviken Zuiderzee till insjön IJsselmeer. Vallen stod klar 1932 och är tre mil lång. I **Den Oever**, vid västra landfästet, finns ett museum över dammbygget.

Kör söderut över Wieringermeer, en havsvik torrlagd på 1920-talet. Ta en titt på borgen i **Medemblik**.

I trivsamma **Enkhuizen** promenerar du på Westerstraat och i gamla hamnen. Vid Zuiderpui ett litet flaskskeppsmuseum. Från Enkhuizen går en vägbank över Markermeer till Lelystad.

I **Hoorn** ser ni hamnkvarten och fina torget Rode Steen. Westfries museum berättar om Hoorns storhetstid på 1500- och 1600-talen.

I **Alkmaar** hålls en ostmarknad på fredagar under sommartid. Passa på att ta en tur förbi deras ost- och ölmuseum när ni är här.

Öster om Alkmaar går en trevlig turistväg mellan **Ursem**, **Graft** och idyllen **De Rijp**. Gröna fält, betande kor och får. Lantliga byar, kanaler och väderkvarnar.

Edam har gett namn åt vår röda julost. Ostbutiken vid Voorhaven har fler sorter att välja på.

McLaren på racingbanan i Zandvoort.

Blomparaden Bollenstreek i Noordwijk.

Smaka rökt sill i hamnen i **Monnickendam** och lyssna till klockspelet från Speeltoren. Kör till **Marken** som var en ö fram till 1957.

Eller till **Broek in Waterland** med måleriska 1700-talshus.

Norr om Haarlem **Ijmuiden** med tre väldiga slussar. Över dem slingrar en väg där man kan stanna och titta på slussningen. Fiskehamnen är Nederländernas största. Stålverket likaså.

Nordost om Haarlem **Spaarndam** där en översvämning en gång avvärdades av en pojke som satte tummen i fördämningens läckande hål. Vackert läge mellan kanaler och dammar.

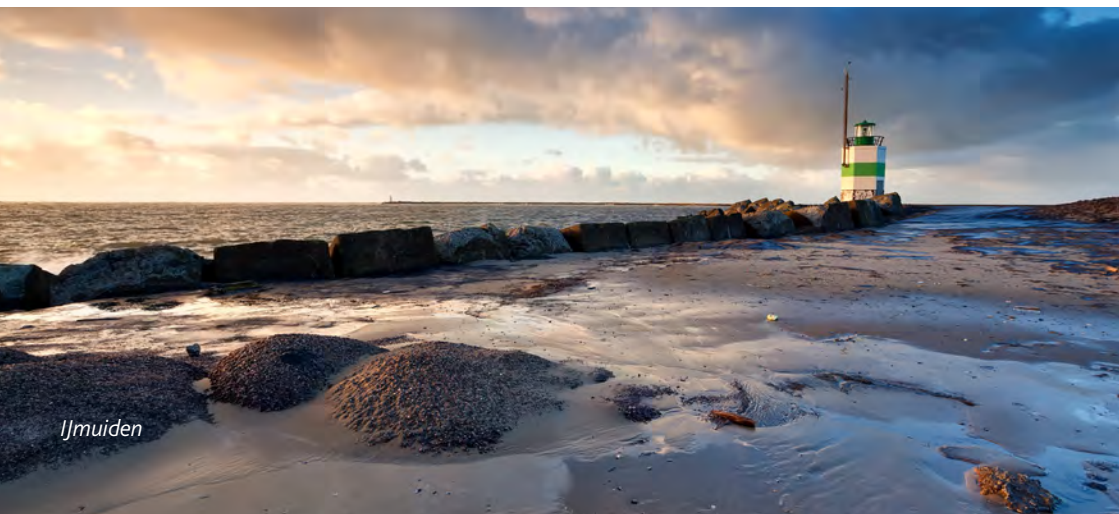
I **Haarlem** hittar vi porträttmålaren Frans Hals museum. Byggnaden och kvarteren intill är lika sevärda som museet. Folklivet på Grote Markt spanas in från Grand Café Brinkmann.

Väster om Haarlem **Zandvoort** och **Bloemendaal**. Härliga badstränder. Tävlingsbana för motorsport. Cruquius museum håller till i en gammal pumpstation, strax öster om **Heemstede**. Museet visar hur sjön Haarlemmer meer torrlades.

Blomsterfälten runt **Hillegom** är vackrast i april. Då blommar tulpaner, hyacinter och påskliljor i slottsparken **Keukenhof** i Lisse. Varje morgon auktioneras miljontals blommor ut i **Aalsmeer**. Besökare är välkomna.

Mellan badorterna **Noordwijk** och **Katwijk** ligger Space Expo, ett stort besöksmål med rymden som tema. Blomparaden Bollenstreek är en publikmagnet i slutet av april. Paraden utgår från Noordwijk och anländer till Haarlem på kvällen.

I **Leiden** föddes konstnären Rembrandt. Se konstmuseet De Lakenhal och flanera längs kanalen Rapenburg. Titta in i botaniska trädgården där Linné var verksam. Avsluta med läckra pannkakor på något av Leidens pannekoekenhuis.

Ijmuiden

Parlamentet i Haag

Haag är säte för kungafamilj, regering och riksdag. Elegant, lite förnämt, men ändå avspänt. Bra shopping. Se riksdagshuset Binnenhof med riddarsal från 1200-talet, Mauritshuis med en fin samling 1600-talskonst och ryktbara fängelset Gevangenpoort. Haags skyline med stiliga skyskrapar bildar en effektiv bakgrund.

Bad och nöjen bjuds i **Scheveningen** med spårvagn från Haag. På vägen dit mäktiga Panorama Mesdag, världens största oljemålning. I fredspalatset Vredespaleis, dömer Haag-domstolen krigsförbrytare. Se sedan hela Nederländerna på en timme i miniatyrstaden Madurodam.

Kanalerna i **Delft** skuggas av lindar, välvda broar och hus med sirliga fasader. Se rådhuset från 1600-talet och Nieuwe Kerk, gravplats för holländska kungafamiljen. Delft är känd för sin blå fajans. Se tillverkningen och handla i fabriksbutiken hos Porcelain Fles.

Väster om Haag och Delft odlas tomater, gurkor och sallad i tusentals växthus. Fortsätt till **Hoek van Holland**. Fin utsikt över flodtrafiken från strandvägen väster om färjeterminalen.

Höga väderkvarnar kantar kanalerna i trevliga **Schiedam**. I Jenevermuseum vid Lange Haven provsmakas genever, ett holländskt brännvin som påminner om gin.

Rotterdam imponerar. Följ med Spidobåtarna på guidad rundtur i hamnen, en av världens största. Eller se allt från ovan i det 100 meter höga Euromast.

Vägen mot **Europoort** kantas av hamnbassänger, oljeraffinerier och industrier. **Brielle** är en verklig kontrast, här härskar idyllen.

Rådhuset i Delft.

Fortsätt förbi fästningsstaden **Hellevoetsluis**. Sedan över **Haringvlietdam** byggd 1955–71 och **Brouwersdam** från 1972 till trivsamma **Zierikzee**.

Vidare på väg 57 över **Oosterscheldedam** som stod klar 1986. Vid hotande stormfloder fälls de väldiga vattenportarna ned.

Veere har ett stiligt stadshus med klockspel och gammal rådssal. Fortsätt västerut förbi **Domburg** till **Westkapelle**. Sista biten är en panoramaväg med havsutsikt.

Vlissingen lockar med sjöhistoriskt museum och strandpromenad med utblick över floden Schelde. Vidare med passagerarfärja till **Breskens**.

Babbelaars är en farligt god smörkola från **Middelburg**. Köp med några påsar hem.

Från **Yerseke** skickas musslor, ostron och hummer till restaurangerna i Bryssel och Paris. Auktionshallen får besökas.

Två medeltida stadsportar i **Bergen-op-Zoom**. Se rådhuset och Markiezenhof med stilig interiör från 1500-talet. Strax norr om Bergen ligger **Halsteren**, som också är en trevlig pausplats.

Westerscheldetunneln mynnar i **Terneuzen**. Ett stycke söderut **Philippine** vars krogar sägs servera Nederländernas godaste musslor. Pausa i **Sluis** och se båttrafiken på Gentkanalen. I väster rara småstäder som **Aardenburg**, **Sluis** och **Sint Anna ter Muiden**. I öster **Hulst**.

Genom mellersta Nederländerna till Utrecht och Breda

Kör tyska A1/A28 från Bremen. Vik av i Oldenburg och följ väg 401. Pausa i muromgärdade **Bourtange** strax innanför gränsen.

Fortsätt på mindre vägar förbi Stadskanaal. Vidare mot sydväst förbi Borger och Westerbork, kanske med en avstickare till ålderdomliga byn **Orvelte**. Sedan till Beilen och Dwingeloo och så förbi Havelte till fästningsstaden **Steenwijk**.

Giethoorn har fler kanaler än gator. Pittoreska hus med smala bryggor. **Blokszijl** är värd en avstickare. **Vollenhove** likaså. Sedan förbi **Zwartsluis** och **Genemuiden**.

Vidare till **Kampen** med stadsportar, nätt litet stads- hus med påkostad rådssal från 1545, och ett trevligt centrum. De Olifant på De Oudestraat 103 tillverkar cigarrer – en holländsk specialitet.

Zwolle omges av stadsportar och en grönskade vallgrav. Lokala godsaken Zwolse balletjes inhandlas i butiken på Grote kerkplein. Ett par mil sydväst om Zwolle tjugiga **Elburg** omgiven av mur, torn och portar.

Vid akademien i **Harderwijk** doktorerade Carl von Linné 1735. Han fick ett torn uppkallat efter sig och i tornluggen står hans byst. Söder om Harderwijk finns bad och camping.

Smala gränder och stilla kanaler i stämmingsfulla **Amersfoort**. Promenera innanför stadsmuren, förbi Koppelpoort och tornet Onze Lieve Vrouwe.

Soestdijk har ett kungligt slott, senast bebott av drottning Juliana. Öppet ibland för besökare. **Naarden** står med väl bibehållna försvarsmurar och vallgravar. Charmiga **Muiden** ligger vid mynningen av floden Vecht.

Följ Vecht söderut förbi **Vreeland**, **Loosdrecht-sjöarna** och **Loenen**. Fridfulla **Breukelen** har gett namn åt New York-stadsdelen Brooklyn.

I **Utrecht** fina partier längs Oudegracht och Nieuwegracht. Katedraltornet syns från alla håll. Klockspel och gatuorglar beskådas i Museum Speelklok. Tågälskare besöker Spoorwegmuseum.

Väster om Utrecht **Woerden** med stadsvallar, stenbro och slott. Se även det praktfulla rådhuset. **Oudewater** lockar med en makaber häxväg. Misstänkta kvinnor vägdes för att se om de var häxor eller ej.

Ost från **Gouda** säljs också i Sverige. Vackert rådhus med klockspel. Sint Jans-kyrkans målade glasfönster är omtalade. Se pipmuseet De Moriaan och ostmuseet vid torget. Fina interiörer i Het Catarina Gasthuis.

Vacker väg mot sydost, till **Haastrecht**. Följ floden Vlist till trivsamma **Schoonhoven**. Ta färjan över Lek och kör västerut längs flodstranden. Så småningom når du **Kinderdijk** där ett tjugotal väderkvarnar står kvar.

Tre floder möts i **Dordrecht**. Perfekt utsikt över flodtrafiken från restaurangerna vid Groothoofd.

Från Dordrecht österut till **Gorinchem**. Sedan över floden Waal till tjugiga **Woudrichem**. Vidare längs en flodarm mot sydost, till fästningsstaden **Heusden**.

Sagoparken Efteling mellan **Kaatsheuvel** och **Tilburg** är kul för både små och stora.

Grote Markt och Havermarkt i **Breda** kantas av caféer. Se klostret Begijnhof med sina fina trädgårdar.

Konstnären Vincent van Gogh föddes i **Zundert**. En annan väg går förbi **Chaam**. Nära belgiska gränsen en geografisk kuriositet. **Baarle-Nassau** och **Baarle-Hertog** ligger i Nederländerna men inkluderar belgiska enklaver. Gränserna går kors och tvärs mellan kvarteren.

Genom östra Nederländerna till Maastricht

Pausa innanför gränsen i trevliga **Ootmarsum**, **Denkamp** eller **Oldenzaal**.

I **Delden** ligger slottet Twickel från 1300-talet. Söder om **Goor** Kasteel Weldam, omflutet av vatten och med välansad trädgård i fransk stil.

Vid Brinktorget i **Deventer** reser sig De gyllene sillarnas hus. Man förstår vad invånarna en gång levde av. Deventer Koek är en lokal variant på pepparkakor. I **Apeldoorn** det tidigare kungliga slottet Het Loo med fin park.

Zutphen har en välbevarad stadsmur, stilig interiör i Walburgskerk och ett berömt bibliotek från 1561.

Bronkhorst är Nederländernas minsta stad. Mycket tjusig. I **Doesburg** rör man ihop god senap. Köp av tillverkaren på Boekholtstraat 22.

Arnhem förstördes under andra världskriget. Brittiska fallskärmsjägare skulle besätta broarna men operationen misslyckades och tusentals soldater dog. Airborne Museum i **Oosterbeek** skildrar händelserna.

Kröller-Müllermuseet lockar många till Arnhem. Museet ligger i nationalparken Hoge Veluwe, och visar van Gogh, franska impressionister och 1900-talskonst.

Följ floden Waal västerut till **Tiel** med stadsmurar och vattenport. Nordväst om Tiel idylliska **Buren**. Trivsamma **Wijk bij Duurstede** var en gång en stor handelsplats. Vikingarna förstörde allt på 800-talet.

Fortsätt längs Waal till charmiga **Zaltbommel**.

Från **s'Hertogenbosch**, eller **Den Bosch** som de flesta säger, kom målaren Hieronymus Bosch. Här finns Nederländernas största katedral, Sint Jans med rikt utsmyckad fasad.

Eindhoven förknippas med företaget Philips och fotbollslaget PSV. Philips museum visar allt från glödlampor till avancerad elektronik. Van Abbe-museet visar modern konst.

Fortsätt österut förbi **Deurne**. I **Overloon**, norr om **Venray**, utkämpades ett stort pansarslag 1944. Nu hittas här Nederländernas krigsmuseum, Orlogsmuseum.

Kör söderut, förbi Wanssum, Lottum och Grubben-vorst till **Venlo**.

Vidare söderut på västra sidan av floden Maas. Stanna till i **Thorn** med kullerstensgator och vita och rosa hus. Grannstaden **Wessem** är också sevärd, liksom **Elsloo** några mil söderut.

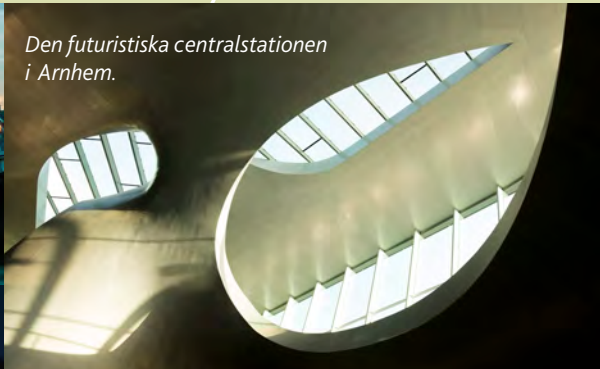
Trevligt centrum i **Sittard**. Många lämningar från romartiden i **Heerlen**.

Valkenburg ligger vackert vid floden Geul. Två fina stadsportar och en gammal borg. Grottorna Geme-entegrot och Fluwelengrot är spännande besöksmål. Kolgruvan likaså.

Söder om **Margraten** en amerikansk kyrkogård från andra världskriget.

Maastricht är trevligast på västra sidan. Krogar, barer och folkliv vid Vrijtplatsen. Stadens undre värld upplevs säkrast i en guidad tur. Grottgångarna är flera hundra kilometer långa.

M Sverige – mötesplatsen för Sveriges bilister
msverige.se

